

îndeplinire și împlinire. Nu vrem să exagerăm însă cu privire la semnificația cuvântului, deoarece el este adeseori folosit ca o formulă de salut sau de urare de bine. În orice caz, Ietro îi dă voie lui Moise să se întoarcă în Egipt.

4:19. Domnul a zis lui Moise, în Madian: "Du-te, întoarce-te în Egipt: căci toți cei ce umblau să-ți ia viața au murit. "

Acum că Moise este din nou în Madian, se pare că Domnul trebuie să-l îndemne iarăși să se întoarcă în Egipt. Profetul trage de timp. El pare a se teme că în Egipt mai sunt oameni care vor să-i ia viața. Dumnezeu însă îl asigură pe Moise, spunându-i că toți acei oameni sunt morți.

Pasajul ne mai spune că de la plecarea lui Moise din Egipt a trecut o lungă perioadă de timp. Cartea Faptele Apostolilor ne spune că această perioadă a fost de patruzeci de ani (7:30). După cum am văzut mai devreme, viața lui Moise poate fi împărțită în trei perioade a câte patruzeci de ani: prima parte o reprezintă viața sa în Egipt (Faptele Apostolilor 7:23), a doua perioadă este viața în Madian, iar ultima perioadă cuprinde conducerea evreilor prin pustietate (Deuteronom 29:5; 31:2; 34:7).

Prima parte a vieții lui Isus conține un eveniment tipologic bazat pe Exodul 4:19. În Matei 2, Iosif își ia soția și fiul și împreună fug în Egipt, deoarece Irod dorea moartea copilului. Apoi autorul Evangheliei explică: "După ce a murit Irod, un înger al Domnului se arată în vis lui Iosif, în Egipt, și-i zice: "Scoală-te, ia Pruncul și pe mama Lui și du-te în țara lui Israel, căci au murit cei ce căutau să ia viața Pruncului" (v. 19-20). Acest eveniment amintește într-adevăr de situația lui Moise: ambii eliberatori sunt obligați să fugă dinaintea unui conducător tiran și se întorc abia după ce împărații respectivi (și alții) sunt morți. Și ironia este că Isus fuge în Egipt!

Întoarcerea lui Moise în Egipt (Exodul 4:18-31)

Această secțiune cuprinde evenimentele dintre teofania rugului aprins și prima audiență la Faraon, în Egipt. Ea poate fi împărțită în trei părți: în prima parte, în care Moise îl părăsește pe socrul său din Madian; a doua, călătoria spre Egipt (inclusiv evenimentul de la locul de popas); iar a treia, prima întâlnire cu bătrânii evreilor în Egipt.

4:18. Moise a plecat; și, când s-a întors la socrul său Ietro, i-a zis: "Lasă-mă, te rog, să plec și să mă întorc la frații mei, care sunt în Egipt, ca să văd dacă mai trăiesc." Ietro a zis lui Moise: "Du-te în pace!"

Moise părăsește rugul aprins și se întoarce în Madian, pentru a se întâlni cu socrul său Ietro. Acolo el îi cere permisiunea de a se întoarce în Egipt (Moise folosește o particulă ebraică ce exprimă de obicei o dorință sau o solicitare; adeseori se traduce prin "te rog"). Moise recunoaște autoritatea patriarhală a socrului său. Cei doi au locuit împreună și Moise a lucrat pentru el (3:1), drept pentru care trebuie să obțină permisiunea de a pleca.

Moise îi spune lui Ietro că motivul pentru care vrea să meargă înapoi în Egipt este "să vadă dacă" cei din poporul său "mai trăiesc". Această expresie ebraică face referire la starea generală într-un sens larg: Moise vrea să vadă cum au trăit aceștia în Egipt de când a plecat el în urmă cu aproape patruzeci de ani.³⁸

Răspunsul lui Ietro este "Du-te în pace!" Afirmația conține un imperativ urmat de cuvântul *šālôm*. Cuvântul semnifică prosperitate,

4:20. Moise și-a luat soția și copiii, i-a pus călări pe măgari și s-a întors în țara Egiptului. Și-a luat în mână toiagul lui Dumnezeu.

Moise ascultă astfel de porunca lui Dumnezeu. Curios este că își ia și familia cu el. Probabil că, în sfârșit, s-a convins că va fi în siguranță în Egipt datorită mâinii ocrotitoare a Celui Atotputernic. Este interesant de observat că familia lui Moise nu a rămas întreaga perioadă în Egipt: mai târziu, în Exodul 18:2-6, aflăm că Ietro îi aduce pe Sefora și pe fiii săi să-l întâlnească pe Moise în pustiu, după ce profetul a scos poporul din Egipt. Se pare că drumul greu spre Egipt (vezi incidentul din 4:24-26) sau dificultățile din Egipt (urgile etc.) au motivat familia lui Moise să se întoarcă în Madian.

Moise nu uită să ia toiagul înzestrat de Dumnezeu cu puterea de a face semne miraculoase. Observați că acesta este numit "**toiagul lui Dumnezeu**", deoarece puterea sa miraculoasă vine de la Creator și este a Lui.

4:21. Domnul a zis lui Moise: "Plecând ca să te întorci în Egipt, vezi, toate minunile pe care ți le pun în mână, să le faci înaintea lui Faraon. Și Eu îi voi împietri inima și nu va lăsa pe popor să plece."

Ideea împietririi inimii lui Faraon este un leitmotiv prezent pe parcursul întregului conflict dintre Dumnezeu și Faraon, din Exodul 4-14. Prima sa apariție specifică faptul că Dumnezeu este. Cel care împietrește inima lui Faraon. Cuvântul "a împietri" sugerează ideea că Faraon rămâne tare și hotărât pe poziție, respingând cererile evreilor. Dumnezeu este cauza acestei împietririi.

Scrierile egiptene antice ne învață că inima este esența unei persoane, centrul spiritual al sinelui. Inima lui Faraon era deosebit de importantă, deoarece egiptenii credeau că ea deținea controlul absolut asupra istoriei și societății.³⁹

Mai exista și credința că inimile zeilor Ra și Horus sunt suverane peste

toate lucrurile.⁴⁰ Deoarece Faraon era încarnarea celor doi zei, inima lui era considerată suverană peste creație.

Domnul împietrește inima lui Faraon pentru a demonstra că doar Dumnezeul evreilor este Suveran în univers. Faptul că Domnul controlează inima lui Faraon este punctul de referință al relatării. În plus, faptul că acest pasaj este profetic reflectă controlul divin asupra desfășurării istoriei.

4:22-23. Tu vei zice lui Faraon: "Așa vorbește Domnul: "Israel este fiul Meu, întâiul Meu născut. Îți spun: "Lasă pe fiul Meu să plece, ca să-Mi slujească; dacă nu vrei să-l lași să plece, voi uide pe fiul tău, pe întâiul tău născut."

Ceea ce trebuie să-i spună Moise lui Faraon este că " **așa vorbește Domnul ...**". În Biblie, această expresie rostită de un profet este o formulă obișnuită prin care el avertizează că urmează porunca unei divinități. Egiptenii cunoșteau bine această expresie obișnuită în Orientul Apropiat, deoarece multe dintre scrierile lor, printre care *Cartea Morților*, introduc poruncile zeilor cu aceste cuvinte: "Așa vorbește...". E o formulă introductivă care arată că următoarele cuvinte provin direct de la o zeităte și că nu pot fi modificate sau schimbate cu nici un chip. Rolul profetului este de a comunica acel cuvânt în forma sa inițială.

O astfel de frazeologie ajută la sublinierea ideii că înfruntarea ce urma să aibă loc în Egipt este între dumnezeii Egiptului (inclusiv Faraon) și Dumnezeul evreilor.

Domnul numește Israelul "**întâiul născut**" al Său. El folosește limbajul relației de familie. În antichitate, întâiul născut avea un statut deosebit, de privilegiat. Conform legilor din Israel, întâiul născut avea dreptul de a conduce familia după moartea tatălui și dreptul de a primi o porție dublă din moștenire (Deuteronom 21:17). Era o poziție de proeminență și de preeminență.⁴¹

Așa cum evreii erau într-o relație filială cu Domnul, Dumnezeul lor, așa erau și egiptenii cu dumnezeul lor, Faraon. Deoarece Faraon

asuprise și omorâse mulți israeliți, Dumnezeu, conform legii ochi pentru ochi, avea să-l omoare pe "întâiul născut" al lui Faraon. Acesta era un atac direct la succesiunea regală din Egipt. Primul fiu născut avea dreptul de a-l urma pe tatăl lui la tron: noul Faraon avea să fie un dumnezeu, încarnarea lui Ra, etern, omniscient, omnipotent și vrednic de închinare. Astfel se insistă asupra idee că Domnul este Cel care decide cine va ocupa tronul în Egipt. El este Împăratul suveran.

Aceste versete, desigur, anticipează ultima urgie împotriva Egiptului (Exodul 11-12). Aceasta e urgia care îl va obliga pe Faraon să le dea drumul evreilor din Egipt.

4:24. În timpul călătoriei, într-un loc unde a rămas Moise peste noapte, l-a întâlnit Domnul și a vrut să-l omoare.

Mulți traducători presupun că Domnul încearcă aici să-l ucidă pe Moise. Dar în textul original nu apare numele lui Moise. Textul spune doar atât: "Domnul l-a întâlnit și a vrut să-l omoare". Se pune atunci întrebarea: cine este persoana la care se face referire prin el (persoana a treia singular, masculin) în acest verset? Avem toate motivele să credem, după cum vom demonstra imediat, că autorul vorbește despre Gherșom, întâiul născut al lui Moise.

4:25. Sefora a luat o piatră ascuțită, a tăiat prepuțul fiului său și l-a aruncat la picioarele lui Moise, zicând: "Tu ești un soț de sânge pentru mine."

Numele lui Moise nu apare nici în acest verset din textul original ebraic. Versetul spune: "Sefora a luat o piatră ascuțită, a tăiat prepuțul fiului său și l-a aruncat la picioarele lui". Probabil că nu Moise este personajul principal al acestui episod, ci fiul său (vezi Geneza 17:14).

Dar ce facem cu termenul "soț", folosit în foarte multe traduceri? De ce s-ar adresa ea fiului său folosind acest cuvânt? Cuvântul ebraic este folosit în Vechiul Testament cu referire nu doar la soț, ci și la ginere, socru și chiar soacră. Ietro îl utilizează în 3:1 și 4:18 pentru a descrie

relația sa de familie cu Moise. Sensul principal al cuvântului subliniază faptul că o persoană a devenit parte dintr-o familie, că au devenit rudeni de sânge printr-un legământ. În acest fel, fiul lui Moise a fost circumcis ca simbol al intrării sale în comunitatea/familia legământului.

Sefora ia apoi sângele prepuțului și îl pune pe picioarele copilului. În anumite împrejurări, termenul pentru "picioare" poate fi folosit și cu referire la organele genitale (Judecători 3:24; 1 Samuel 24:3) și probabil că acesta este locul pe care Sefora l-a mânjit cu sângele curs în timpul circumciziei. Acest gest poate sluji ca precursor al evenimentului ulterior exodului, în care Dumnezeu trece peste casele oamenilor care își mânjiseră cu sânge ușorii ușilor. În ambele cazuri, sângele are rolul de semn protector împotriva mâniei Domnului.

4:26. Și Domnul l-a lăsat. Atunci a zis ea: "Soț de sânge!" din pricina circumciziei.

În sprijinul ideii că acest scurt episod este o paradigmă a viitorului eveniment al Paștilor este faptul că după ce băiatul este tăiat împrejur și primește semnul sângelui, Domnul "l-a lăsat". Referitor la urgia a zecea, Dumnezeu promite: "Sângele vă va sluji ca semn pe casele unde veți fi. Eu voi vedea sângele și voi trece pe lângă voi, așa că nu vă va nimici nici o urgie atunci când voi lovi țara Egiptului" (Exodul 12:13). Domnul trece pur și simplu pe lângă casele israelite care au semnul sângelui: exact ca și în cazul fiului lui Moise.

Sefora repetă apoi afirmația adresată fiului ei ("Atunci a zis ea") în versetul 25: **o relație de legământ prin sânge**. Iar motivul pentru care fiul este considerat acum ca parte a legământului prin sânge este prezentat în mod direct: **"din pricina tăierii-împrejur"**.⁴² Simbolul legământului este aplicat fiului, iar acesta este considerat astfel membru al legământului. Și Dumnezeu îi cruță viața în felul acesta.

Contextul imediat anterior al versetelor 22-23 sprijină această interpretare. Cele două versete fac distincția între întâiul născut al Domnului și întâiul-născut al lui Faraon. Simbolul fizic al celor ce se

află în legământ cu Domnul și care sunt întâii Săi născuți este circumcizia. Fiul lui Moise poartă acum semnul că aparține Domnului.⁴³

4:27. Domnul a zis lui Aaron: "Du-te înaintea lui Moise în pustie". Aaron a plecat: a întâlnit pe Moise la muntele lui Dumnezeu și l-a sărutat.

Iată aici un joc de cuvinte cu versetul 24. În ambele relatări apare verbul "a întâlni". Cele două întâlniri au însă caractere complet opuse: prima este presărată cu pericole, iar a doua e plină de bucurie.

Venirea lui Aaron la Moise în pustiu (la Sinai) reprezintă împlinirea cuvintelor Domnului din versetul 14. Aaron îl sărută pe Moise la munte: acest gest nu era altceva decât o formulă de salut obișnuită între rudeni (Geneza 27:26; 33:4; etc.).

4:28. Moise a făcut cunoscut lui Aaron toate cuvintele Domnului, care-l trimisese, și toate semnele pe care-i poruncise să le facă.

Moise îi explică acum lui Aaron natura misiunii lor și felul în care vor fi săvârșite minunile înaintea lui Faraon și a întregului Egipt. Moise îi spune lui Aaron "toate cuvintele Domnului". Trebuie să ne amintim că Aaron trebuia să slujească drept purtător de cuvânt al lui Moise și să rostească exact cuvintele pe care Dumnezeu i le comunicase lui Moise (vezi 4:16).

Evident că cei doi frați au călătorit împreună spre Egipt, deoarece versetul următor ni-i prezintă în Egipt, adunând la un loc pe toți bătrânii lui Israel.

4:29-31. Moise și Aaron și-au văzut de drum și au adunat pe toți bătrânii copiilor lui Israel. Aaron a istorisit toate cuvintele pe care le spusese Domnul lui Moise; și Moise a făcut semnele înaintea poporului. Poporul a crezut. Astfel au aflat că Domnul cercetase pe copiii lui Israel, că le văzuse suferința; și s-au plecat și s-au aruncat cu fața la pământ.

Textul menționează că Moise și Aaron au făcut patru lucruri. În primul rând, versetul 29 începe cu "Moise și Aaron și-au văzut de drum"; adică cei doi au pornit spre Egipt. Ei sunt singurii amintiți aici, astfel că, probabil, familia lui Moise nu l-a însoțit mai încolo de locul de popas din versetul 24. În orice caz, nu mai citim despre familia lui până în momentul în care aceștia vin să-l întâmpine pe Moise, care scotea poporul din Egipt (Exodul 18:5).

În al doilea rând, ni se spune că, după ce au ajuns în Egipt, cei doi profeți încep prin a-i "aduna pe toți bătrânii copiilor lui Israel". Moise și Aaron au făcut lucrul acesta pentru a împlini porunca lui Dumnezeu din 3:16.

În al treilea rând, Aaron și-a îndeplinit datoria de profet și purtător de cuvânt al lui Moise. El nu a omis afară nici un amănunt, ci a rostit "toate cuvintele" Domnului.

În fine, au fost făcute în prezența evreilor toate cele trei semne date de Dumnezeu lui Moise. Se poate crede că Aaron a fost cel ce a făcut minunile înaintea evreilor, din moment ce el este subiectul cel mai apropiat în propoziție. Lucrul acesta este însă puțin probabil; verbul "a făcut" se referă probabil la începutul versetului 29, unde Moise este menționat primul ca fiind cel ce i-a adunat pe bătrânii lui Israel.

Faptul că toate cele trei semne au fost făcute "înaintea poporului" arată că o singură minune nu a fost suficientă pentru a-i convinge. Domnul anticipase necredința poporului în versetul 8, când i-a dat lui Moise cel de-al doilea semn. El a spus: "Dacă nu te vor crede și nu vor asculta de glasul celui dintâi semn, vor crede glasul celui de-al doilea semn". Dar se pare că nici măcar minunile nu au fost suficiente pentru acești oameni care nu credeau decât ce vedeau. Faptul acesta, desigur, devine o temă centrală a evenimentului exodului: poporul Israel a trăit de multe ori prin ceea ce vedea și nu prin credință.

Ultimul verset sună, în realitate, în felul următor: "Poporul a crezut și a ascultat pentru că Dumnezeu cercetase ...". Evreii au crezut mesajul lui Moise pe baza celor trei semne făcute sub ochii lor; cu alte cuvinte, ei au crezut din pricina manifestărilor fizice, concrete.

Verbul ebraic pentru "a asculta" nu înseamnă doar "a auzi"; el semnifică și supunere și acțiune. Este la fel cu verbul din limba română; spre exemplu, atunci când un părinte îi spune copilului: "Ascultă de mama ta!", el nu se referă doar la auzul fizic. Se cere și supunere.

În fine, poporul s-a închinat: **s-au plecat și s-au aruncat cu fața la pământ**. În acest fel, secțiunea se încheie într-o notă de laudă și mulțumire.

Aplicație

În această secțiune am făcut cunoștință cu adevărata natură a confruntării din Egipt. Aceasta nu reprezintă doar o atitudine de ostilitate reciprocă a celor două puteri pământene ale Egiptului și Israelului. Nici nu este vorba de un conflict între Moise și Faraon, ori între profeții evrei și vrăjitorii de la curtea lui Faraon. Miza e mult mai mare. În evenimentul exodului asistăm la o întrecere între Dumnezeuul lui Israel și dumnezeul Egiptului Faraon. Este un exemplu bun pentru ceea ce spune Pavel în Efeseni 6:12: "Căci noi n-avem de luptat împotriva cărnii și sângelui, ci împotriva căpeteniilor, împotriva domniilor, împotriva stăpânilor întunericului acestui veac, împotriva duhurilor răutății care sunt în locurile cerești". Astfel, în cartea Exodul asistăm la ceva mult mai mare decât o simplă luptă națională împotriva asupririi. Suntem martori la o bătălie cerească, divină.